

0333CH03

सङ्ख्याहरू को कथा

दसौं हजार वर्ष पहिले, मानिसहरूले गणना गर्न थाले । तिनीहरू आफ्ना कुराहरूको अभिलेख राख्न चाहन्थे । यसर्थ तिनीहरूले गुफाका भित्ताहरू र रुखका छालहरूमा चिन्हहरू बनाए ।

समय बित्दै जाँदा तिनीहरूले 5, 10, 20 र 60 जनाको समूह बनाएर आफ्ना कुराहरूको अभिलेख राखे ।

हजारौं वर्षअघि प्राचीन भारतीयहरूले कुनै पनि सङ्ख्या, जतिसुकै ठूलो भए तापनि, केवल दस प्रतीकहरू प्रयोग गरेर लेख्ने विधि बनाएका थिए: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. यसले टिभी, कम्प्युटर, मोबाइल फोन र अधिकको आविष्कार सम्भव बनायो । नम्बर लेख्ने यो विधि अहिले विश्वका हरेक देशमा जताततै प्रयोग भइरहेको छ ।

यस आविष्कारको एक धेरै महत्त्वपूर्ण भाग "केही पनि" को अर्थ "0" प्रतीकको परिचय र प्रयोग थियो । यो नम्बर 0 हो जसले वास्तवमा अङ्क लेखनको यो प्रणालीलाई काम गर्यो !

आगामी केही महिनामा, हामी यी दस प्रतीकहरू प्रयोग गरेर सबै सङ्ख्याहरू कसरी लेख्ने भनेर सिक्नेछौं, जातिसुकै ठूलो भएपनि ।

आउनुहोस् हामी गरौं

1. तस्वीरलाई हेर्नुहोस् निम्न वस्तुहरू मध्ये प्रत्येकको सङ्ख्या लेख्नुहोस् ।

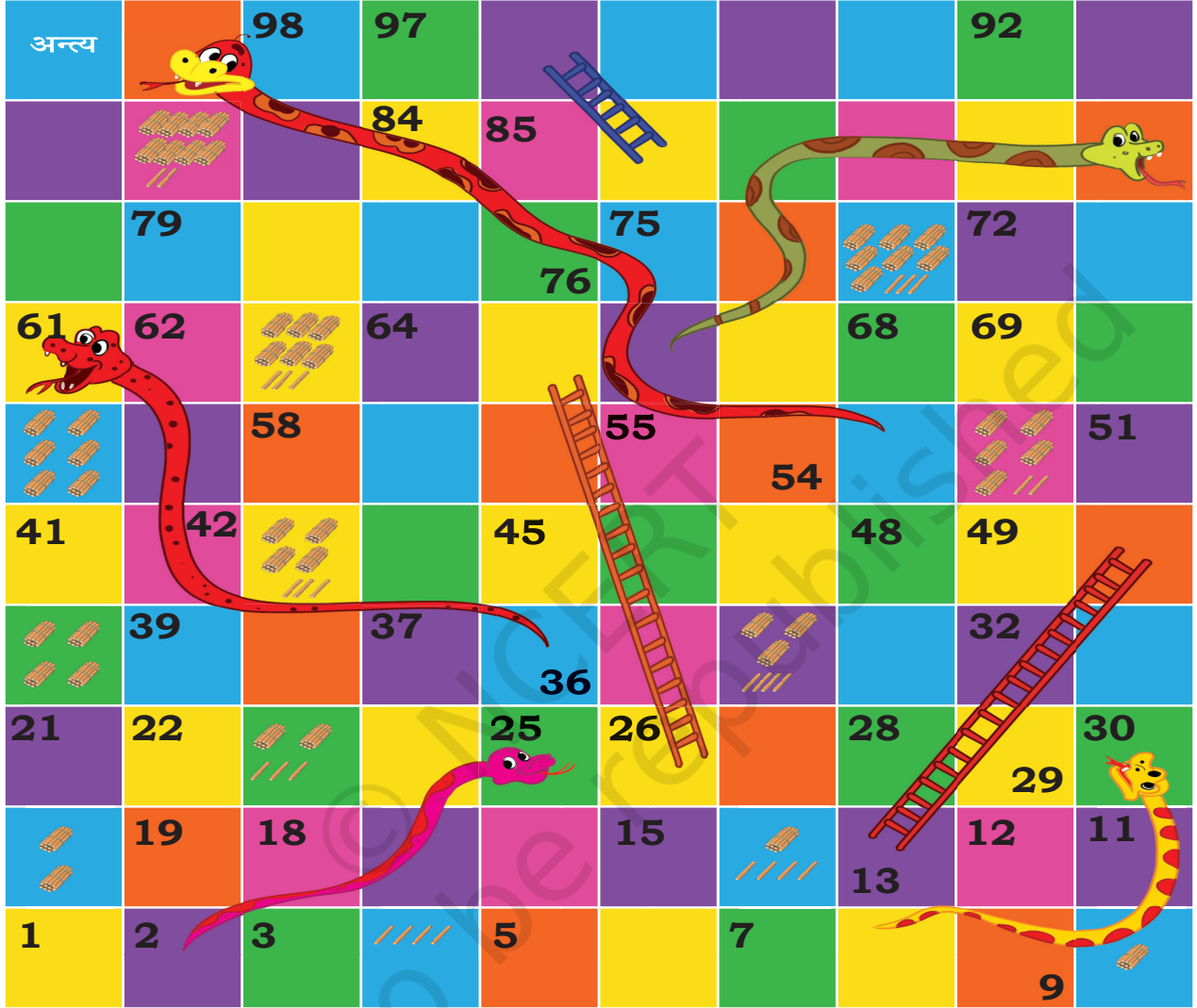
a.	सुन्तला	:	
b.	चुराहरू	:	
c.	लड्डुहरू	:	
d.	बर्फी	:	
e.	टिका	:	
f.	केरा	:	

हामी खेलौं

बोर्डमा छुटेका नम्बरहरू भर्नुहोस् ।

सर्प र सिँढी बोर्डको आधारमा निम्नलिखित प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस्:

1. यदि तपाईं 13 बाट सुरु हुने सीढी लिनुहुन्छ भने तपाईं कुन नम्बरमा पुग्नुहुनेछ?
2. यदि तपाईं 25 नम्बरमा सर्पमा हुनुहुन्छ भने, कुन नम्बरमा तपाईं पुग्नुहुनेछ?
3. तपाईं 96 मा उभिनुभएको छ । मर्नेमा कुन नम्बर हुनेछ तिमीलाई सर्पको मुखमा लैजानुहुनेछ?
4. बाकस र ढीला डन्डीप्रयोग गरेर सबैभन्दा लामो सर्पको पुच्छरमा लेखिएको नम्बर देखाउनुहोस् ।

आउनुहोस्, सोचौं

म कुरा गर्ने भाँडो हुँ।
मलाई कुनै पनि नम्बर बताउनुहोस्, र म
तपाईंलाई अर्को बताउनेछु।

मैले भने 42, भाँडो भने 43

मैले भने 39, भाँडो भने

मैले भने 63, भाँडो भने.....

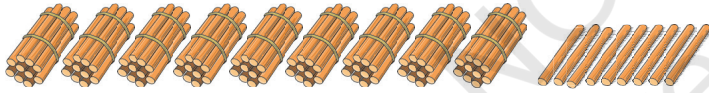
मैले भने, भाँडो भने 90

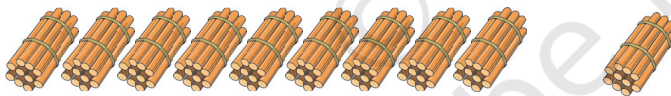
मैले भने" भाँडो भने !.....

मैले भने 99" भाँडो भने ।
100

के हो?
100?

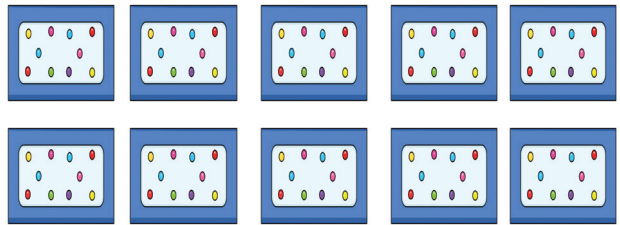
र एक थप 100 बनाउँदछ।
99 भन्दा बढी 100 हो।

10 लट्टीको 10 बाकस प्रत्येक 100 लट्टी हो

ओह, उनले शतक बनाए।
यो 100 रन हो।

10 बिन्दीका 10 प्याकेट प्रत्येकले
100 बनाउँदछ।

शिक्षकको टिप्पणी: केटाकेटीहरूलाई बाकस र ढीला स्टिकको रूपमा माचिसको साथ सङ्ख्याहरू प्रतिनिधित्व गर्न प्रोत्साहित गर्नुहोस्।

यी मालाहरू पनि संख्यामा 100 छन्।

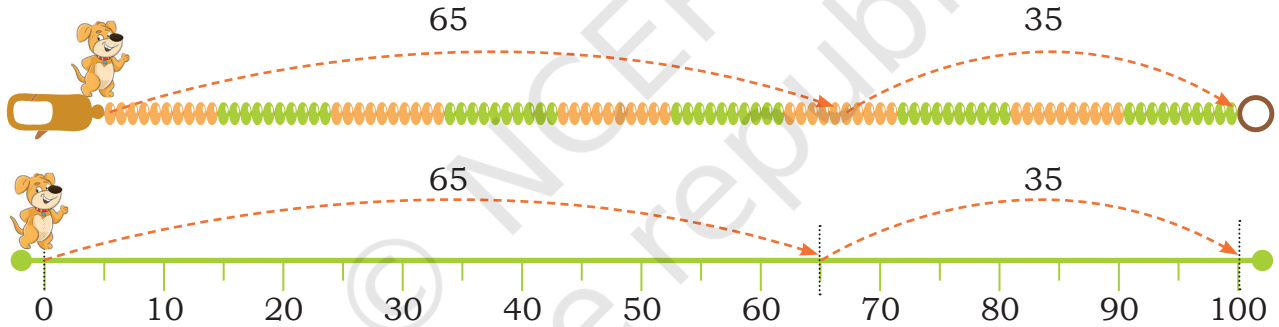

आउनुहोस् हामी गरौं

1. खाली स्थान हरू भरनुहोस्।

100 बना रहा है	नम्बर वाक्य
	70 र 30 ले 100 बनाउँदछ
	___ र ___ ले 100 बनाउँदछ
	___ र ___ ले 100 बनाउँदछ

भोलुले 65 र 35 जोड्दै 100 बनाए ।

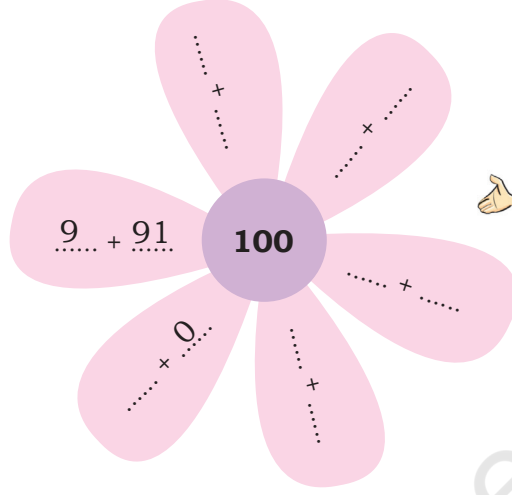
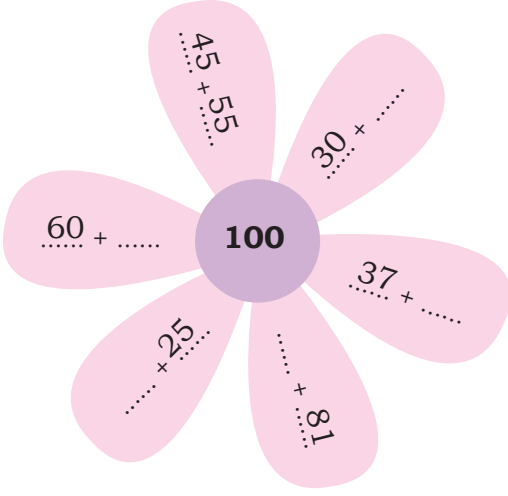
यो नम्बर लाइनमा विभिन्न छलांग द्वारा 100 बनाउनुहोस्।

2. अलग-अलग तरीहरू बाट 100 बनाउन को लागि माचिस को काटी र गिनलडी को उपयोग गरेर तल दी गई तालिका मा भरनुहोस्।

60 र 40 बनाउँदछ	45 र 100 बनाउँदछ ।
..... र 25 ले 100 बनाउँदछ । र 85 ले 100 बनाउँदछ ।
..... र 100 बनाउँदछ । र 100 बनाउँदछै ।

3. फूलका पंखुडीहरू भित्र खाली खाली स्थानहरूमा सङ्ख्याहरू लेख्नुहोस् ताकि प्रत्येक पंखुडीमा सङ्ख्याहरू 100 सम्म होस्।

आउनुहोस् हामी अन्वेषण गरौं

100 कति हुन्छ ?

1. माचिसको पूर्ण बाकस खोल्नुहोस् र निम्न प्रश्न को उत्तर दिनु

- बाकसमा माचिसको सङ्ख्या अनुमान गर्नुहोस्:
- बाकसमा माचिसको सङ्ख्या गणना गर्नुहोस्:
- तपाईंको अनुमान कति नजकै थियो ?
- माचिसको कति बाकसले कुल 100 म्याचस्टिकको नजकै प्राप्त गर्नेछ?

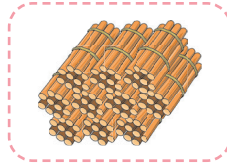
2. कुनै पनि मोटो बीउ जस्तो राजमा वा चनना लाई आफ्नो मूठी मा भरेर निम्न प्रश्न हरु को उत्तर दिनुहोस्

- तपाईंको हातमा भएको बीउको संख्या अनुमान गर्नुहोस्:
- तपाईंको हातमा बीउको सङ्ख्या गणना गर्नुहोस्:
- कुल कति मुठ्ठी बीउ बाट हामी संघ 100 बीउ प्राप्त हुनेछ? मुठ्ठी भर।

के यी हुन्?
100?

हो, 10 वटा लाठीको 10 बाक्स
अर्थात् 100 को एक बाक्स ।

तालिका अवलोकन गरौं र 100 भन्दा बढी संख्याहरू लेख्न सिकौं । खाली खाली स्थान हरू भर्नुहोस् ।

	100 र 1 ले एक सय एक बनाउँदछ	101
	100 र 2 ले एक सय दुई बनाउँदछ	102
	100 र 3 ले एक सय	103
	100 र 4 ले एक सय बनाउँदछ	104
	100 र 5 ले एक सय पाँच बनाउँदछ
	100 र 6 ले एक सय बनाउँदछ.....	106
	100 र 7 ले एक सय सात बनाउँदछ
	100 र 8 ले एक सय बनाउँदछ	108
	100 र 9 ले एक सय बनाउँदछ
	100 र 10 ले एक सय दस बनाउँदछ	110

पृष्ठ को किनारामा दिइएको संख्य रेखामा खाली खाली स्थान हरू भर्नुहोस् ।

100 102 104 105 108 110

124

120

117

114

112

111

आउनुहोस् हामी गरौं

1. सलाईको बाकस र काटी को प्रयोग गरेर 100 भन्दा माथिको नम्बर बनाऊ ।
तल दिइएको तालिकामा, बाकस हरू र काटी पहिचान गर्नुहोस् र सम्बन्धित नम्बरहरू लेख्नुहोस् ।

बाकस हरू र काटी	सलाईको बाकस हरू			संख्या
	100	10	1	
	1	2	3	123

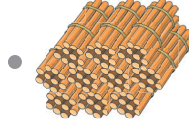
तपाईंको आफ्नो कापी यो तालिका 150 सम्म गर्नुहोस् । के तपाईं सबै सङ्ख्यामा केही समानता देख्नुहुन्छ ?

सही बाकस हरू र तीलिहरूसँग संख्याहरू मिलाउनुहोस् ।

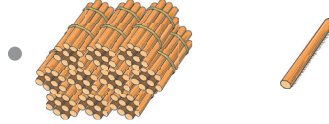
101

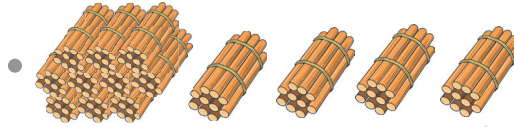
116

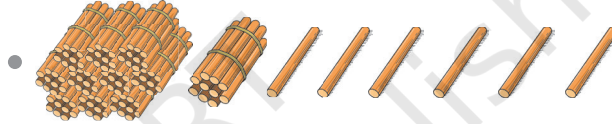
110

100

140

ओह! कुरा गर्ने भाँडो फर्केको छ । यस ले भन्छ कि एक तिमीले जे भन्छौ त्यो भन्दा बढी ।

भोलु ले भन्यो

भाँडो ले भन्यो

भोलु ले भन्यो

भाँडो ले भन्यो

127
109
134

128
.....
.....

105
.....
100

.....
150
.....

सङ्ख्या रेखामा खाली स्थान हरू भर्नुहोस् ।

तलको सङ्ख्या रेखामा निम्न सङ्ख्याहरू देखाउनुहोस् ।

- 125 मा एक तीर राख्नुहोस् ।
- 112 मा एउटा रूख बनाओ ।
- 149 पर स्माइली बनाएं ।
- क्रस राख्नुहोस् \times 137 मा ।

हामी खेलौं

ताली

बजाना,

र स्न्याप

एउटा तालीले 100 प्रतिनिधित्व गर्दछ एक चुटकी 10 प्रतिनिधित्व गर्दछ एक थपकी ले 1 प्रतिनिधित्व गर्दछ 1 दुई तालीले प्रतिनिधित्व गर्दछ 200 दुई चुटकीले प्रतिनिधित्व गर्दछ 20 दुई थपकीले प्रतिनिधित्व गर्दछ 2

यो खेल दुई टिममा खेल्नुहोस् । एउटा टोली ताली, चुटकी र थपकीको प्रयोग गरेर सङ्ख्या देखाउनुहोस् र अर्को टोलीले अनुमान लगाउनेछ ।

उदाहरण: 1 ताली, 2 चुटकी र 3 थपकी का मतलब ह 123

(एक सय तेईस)

अब 150 भन्दा बढी गणना गरौं ।

म ताली, स्न्याप र प्याट गरेर नम्बरहरू सिर्जना गर्न सक्छु । संख्याहरू अनुमान गर्नुहोस् म बनाउँछु ।

सचित्र रूप	सलाईको बाक्स हरू			शब्द मा यसरी बोलने	नम्बर नाम
	100	10	1		
	1	5	0	150	एक सय पचास
	1	5	1	100 र 51	एक सय इक्यावन
	100 र 52	एक सय बावन
	1	3	100 र	एक सय तिरपन
	1	5	100 र	एक सय चौवन
	1	5	100 र 55	एक सय पचपन
	1	6 र 56	एक सय छप्पन
	5	7	100 र	एक सय सत्तावन
 र	एक सय अटठावन
 र	एक सय उनसठ

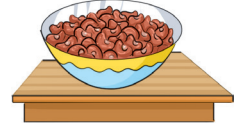
यो तालिकालाई तपाईंको नोटबुकमा 200 सम्म विस्तार गर्नुहोस् । 200 कति हो ?

आउनुहोस्, घरमा नै गरौं

सानो कचौरा जस्तै सानो बोयम मा बीउहरू जस्तै राजमा, चना, आदि भर्नुहोस्।

बोयममा कति वटा बीउ छन् भनेर अनुमान गर्न बोयममालाई नजिकबाट हेर्नुहोस्। तपाईंको अनुमान: बीज।

182

अब गणना गर्नुहोस् र हेर्नुहोस् कि तपाईंको अनुमान बीउको वास्तविक संख्याको कति नजिक छ। गणना गरियो पता लगाउनुहोस्..... बीज।

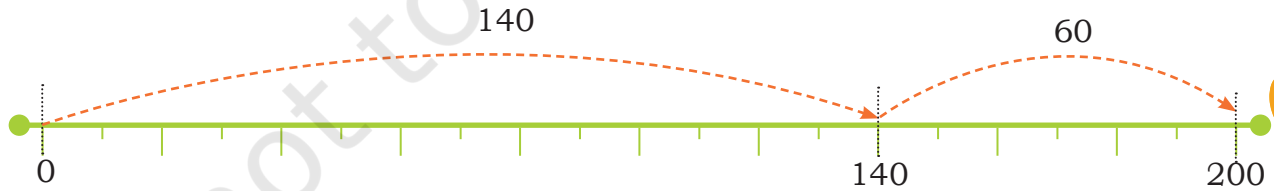
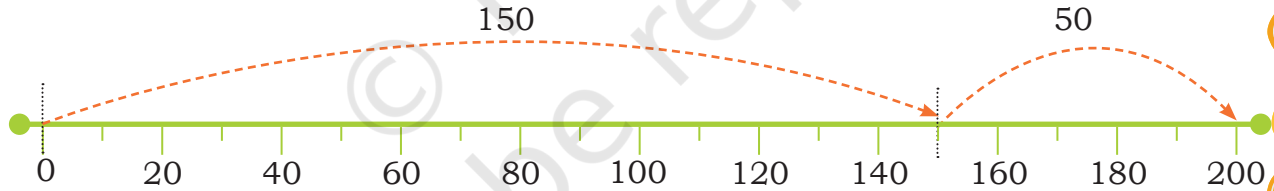
अनुमान लगाउनुहोस् कि 200 बीउको नजिक पुग्न बोयम भर्न कति पटक आवश्यक छ? तपाईंको अनुमान:

..... समय।

177

म संख्य रेखा मा 200 पनि
देखाउन सक्छु
 $150 + 50 = 200$
 $140 + 60 = 200$

ढुङ्गाहरूमा क्रमअनुसार संख्याहरू लेख्नुहोस्।

167

150

158

163

आउनुहोस् हामी गरौं

उफ़रीने खेल

- सङ्ख्या रेखामा 5 पटक उफ़रीने होस् कोर्नुहोस् र दिइएको खाली स्थानहरूमा नम्बर रेखामा नम्बरहरू लेख्नुहोस्।

- संख्या रेखा मा 20 को उफ़रीने जारी राख्नुहोस् र हराएको संख्या लेख्नुहोस् दिइएको संख्या लाइन मा।

- तालिका भर्नुहोस्।

1 कम	नम्बर	थप 1
	160	
	129	
	187	
	134	
	158	

4. निम्न सङ्ख्याहरू बनाउने कम्तिमा पनि दुई वटा फरक तरिकाहरू देखाउनुहोस्।
- 125 बनाउन सलाईको काटी हरू प्रयोग गर्नुहोस्।
 - गिनलङ्गी को प्रयोग गरेर 145 बनाउनुहोस्।
 - संख्या रेखा मा 170 बनाउनुहोस्।
5. खाली बाकसहरू उचित तरिकाले भर्नुहोस्।

संख्या	कितरात्मक रूप	सलाईको बाकस हरू			वाक्य मा यसरी भनिन्छ
		100	10 को दशक	1s	
114					100 र 32 थप
					100 र 32 थप
172					
108					
					150 भन्दा 30 बसई
		1	6	0	

6. सङ्ख्या रेखामा निम्न सङ्ख्याहरू चिनो लगाउनुहोस् ।

क . 109, 112, 124, 134, 146

ख. 155, 163, 178, 189, 198

ग. 125, 142, 153, 174, 199

